

Call no: B. (NS)H395
Author: Kazis Gedalyah ben Mosheh.
Title: Seder ha-pragmatikah, eleh ha-hukim vecha-torot asher
kimu ve-kiblu alehem ... le-shesh shanim ... 5549 ... ad 5555
...

כותר: סדר הפראגמאטיקה, אלה החוקים והתורות אשר קיימו וקבלו עליהם ...
לשש שנים ... התקמ"ט ... עד ... התקנ"ה ...

Imprint: [Mantua : s.n., 5552 i.e. 1792]
Collation: 1 broadside : ill. (middle design), 54 x 39 cm.

הערות: סוג הגליון: חוקי צנע. מקומות: מנטובה, מנטובאנו.

Subject: Sumptuary laws (Jewish law).
Sumptuary laws - Italy - Mantua.

סדר הפראגמטיקה

אלה החוקים והתורות אשר קיימו וקבלו עליהם ועל זרעם מעי הוועד כללי יצו אשר נועדו יחדיו בבית הוועד אור ליום שני ושנים ועשרים לחדש כסליו משנת חמש מאות וארבעים ותשע ליצירה המסכים ליום כ"א לחדש דיצ"מ ברי אלף תשפ"ח למנינם אשר על משמרתה תעמוד הפראגמטיקה הזאת לשש שנים היינו מחדש מרצו התק"מט עד תום כל חדש פיבר'ארו התק"נה וזוהי זה שלום כהוסדם יחד במצות מעי ממוני הק"ק אור ליום ב' כ"ה לחדש סיון שנת התקנ"ב ראו מעי בני הו"כ כי עדיין צריכים לנדוד גדר ולעמוד בפרץ שלא זהירות כפני העם הארץ וכהזחלת יעקב לבניו למהתחראו נמרו אומץ לאסור אסר כאלה דברי התורה ולהביא לבית הדפוס כל דברי הפראגמטיקה ואלה מוסף על הראשונים יחדו יהיו תמים ומנייהו לא תזוע עד הזמן המוגבל נ"ל : וזאת התורה אשר כל יהודי מיוחד קהלו יע"א חייב לשמור מאוד ולעשות ככל אשר הורה ותקנו לכל יחד לתיקון הכללי ועל שכם מעי הוועד קטון יצו הו"מ לפקוח בעין השגחתם שלא יעברו תורות יחלפו ק"ק ומי שיעבור כמזיד במשך הזמן הנ"ל באיזה פרט מפרטיה עבריון הוא אבל הצבור לא יחוייבו לנהוג בו דין עבריון רק כשיכריזו עליו כדן עובר על תקנת צבור וכשיכריזו עליו לא יחזור להכשרו כי אם בהסכמת מעי בני הוועד קטון יצו ולשומעים יעם ועליהם תבא ברכת טוב ושומע אליהם ישכן בטח ושאנן מיוחד יע"א :

ואלה הדברים אשר הושמו לפניהם על פי הבלוטא ציוני כנהוג :

עינינו הרהרות עסקיני החולקים ורלים מדי יום ביומו בענותיני הרבים וההוצאות השתנו עליו על צדדינו ורבים מעמי הארץ הודו ודרדו לבשו אשר לא ברת ולא ידעו ולא יבינו לעת חמט רגלם להיות הוצאה יתירה על השבת לא יתנו לבם להתנהג בהצנע לכת כאשר לכל נבון אשר יכלכל דבריו במשפט יאורת ובויתר לנו היום כפי מצבנו לכן למען עשות דיושר והטוב בעיני אלהים ואדם להטיב לבני קהלו יי שמרם הסכמנו כדן יי המוכרז עלינו ככל אשר יתבאר בס"ד ידיו נא מעשינו לרצון לפני אלהינו ונמצא ונשכל טוב בעיני אלהים ואדם אכ"ר :

משפטי האנשים

אסור יהיה לכל אדם ללבוש סקאר'לטו בין בבגד העליון בין בבגד התחתון בין בסרביל ורק זה הותר הקורפ'טו של רוביר'צו סקאר'לטו וכמו כן נאסרו המלבושים הנקראים וולא'רה וסופ'רא-טור'וס מוויל'טו של משי אך מותרים יהיו מוויל'טו של צמר גפן ופיל'פא ובלבר' שלא יהיו מצבע סקאר'לטו או משני צבעים ומאלו הצבעונים הותרו בלבר' בקולאר'יני מוילא'ר'יני ונליטא . ואסורים הקאמ'אלי או גי'לי מצוויירים או מרוקמים היינו מיניא'טי או ריקאמ'אטי אשר יעלה שיוויס וותר מששים לטרים ורק הותרו אותם שיש להם כבר ובלבר' שנס המה לא יהיו מהצבעונים אשר נאסרו למעלה אך אסור לקחת מהם מחדש ואפילו ישנים . הרי הם בכל יראה ובל ימצא הנצות הנקראים פינאק'ר'ה וכן הקוקא'ר'י בכובעים ואסרו נ"כ הפוב'ירמאכנים הנקראים ברי'לי וכמו כן המאנ'צוני ורק הותרו לחצאין מ'יו מאנ'צ'י . כל מיני קרסים של כסף וזהב ואבנים טובות ככל מקום נאסרו חוץ מחלוק בלבר' . וכל כסף וזהב הרי הוא בכל יראה ובל ימצא בכל מיני בגדים :

משתאות

בנישואין ובכרית מילה לא יעלו על השלחן רק שני מיני אוכלין פורטא'טי בל'עו שניהם בשר או שניהם דג לא זולת ורק בסעודה שלישית ביום שבת קדש יוכלו לקיימה בדגים אך הדגים מלוחים ושאר פרפראות שמסורים כביבות השולחן וכן כל מיני פירות מרוקמים אפילו בין שרוף אק'הדיט'ה בל'עו נאסרו לגמרי וכן כל מיני מתקה חוץ מסוויא'ר'י וקונפ'טי - מעלות החכמים והחכרים נ"ל אשר יש להם שער עמלם מהק"ק יסכו כפעם בפעם בסעודת ליל ליום ש"ק של נישואין וכן בסעודת מילה באיורה יום שתהיה יסכו זה אחר זה כפי מדרגתם ונשטע קלם ברברי תורה ונשא כס את השלחן :

תשורות

ביום המילה מי שאין לו עסק במצוה לא יוכל להרדין דבר קטון או גדול ואלו בלבר' יכולים לשלוח מנרת ליולדת היינו הוריה אחיה אחיותיה וניסיה ודורי אבי הבן אחיו אחיותיו וניסיו וכמו כן האורחים בפנינוק'ייטא הנהוגה לא תהיה הוצאה יותר משתים עשרה ליטרים . ובלילה המילה לא יתנו הקא'פי או משקה אחר אלא למעלת הלמרגים אשר הם סביב לשלחן לא זולת . ולאחרים הנמצאים שמה וכמו כן כשמכניס הנרות של שעה כמנהג ק"ק אשכנזים זה יתנו רק כף א' ממנונים קטנים קונפ'טי'ני בל'עו . ביום בשעת מילה יוכלו ליתן לכל הנמצאים שם בין אנשים בין נשים קא'פי או משקה אחר וסוויא'ר'ו או סט'לה וזה שמו אשר יקראו לו טריול'וטו . וזאת התורה גם בהכנס הנער בר מצוה . ובמשלוח מנות סחתן אל הכלה או מזאת לזה לא תעריף ההוצאה על ששים ליטרים . ~~ביום המצוה מלבד המשנות למעלות בני תורה יוכל כל אחד מיהודי קהלו לקיים מצות ומשלוח מנות בשלוח שלשה חזונוגה לשלשה אנשים לא יותר . וכשתלך לבקר אשה אל רעותה אפילו האורחות בכל זמן הרי בכי יותן קא'פי או משקה אחר וסוויא'ר'ו או ביסק'טינו תמורתו . הכלרה כשתלך לבית בעלה תוכל להרדין לחמיה ולחמותה רווקא . בתת לכל אחד מהם חלוק אחד בלבר' בלי קרסי כסף וזהב :~~

בעלי ברית

הדרונוגה של בעל ברית ראשון הן ביום המילה הן ביום פורים הן בחג השבועות הכל בכלל לא יעריפו משתי מאות ליטרים וברונוגה המורה קצבה ניתן להם טאה ועשרים ליטרים והבעל ברית שני לא יוציא יותר מארבעים ליטרים וכולם הרי הם בכל יוסף מאיו סיבה ועילה שתהיה אך ורק אם אבי הבן או היולדת יהיו הבעלי ברית לא ניתן לדבר קצבה . האמנם האב וכל שכן בעל ברית אחר לא יוכל להכניס בסך הנ"ל שום מיני מתיקה רק קונפ'טי' משקרים :

נגינה ומחול ושחוק

חבל נגנים אקאר'מייא בל'עו ברבים נאסרה לגמרי רק בנישואין ובליל פורים הותרה וכמו כן בליל לכת הכלה לבית החתן ובכלם אחר נשילת רשות ממע' ממוני הק"ק : המחול נאסר בכל זמן בין אנשים ונשים ורק הותר לאימן המלמד ולבני משפחה אחת הווקא בימים הנזכרים וברשות נ"ל . הן איסור חל על איסור דבר המלך ורתו משהיני שחוק או'ר'ו ואלה מוסף כל מין שחוק במקומות המפורסמות או בחגיגות חוץ מחול המועד אסרו חג הנזכה ופורים כי באלה אמרו לא תוסף עליו .

האורחים והיוצאים מן לעיר

אחר מיוחד קהלנו שיוצא חוץ לעיר הותר לו הכל ביום צאתו וביום טואו וליולתיהם ואם מתעכב בעיר כפר אשר במעמד הלוה יותר משבוע אחד חוץ מיום צאתו ובואו יתנהג ככל חקי הפראגמטיקה הזאת . האורחים הבאים לגור באקראי ולא להשתקע בעיר הזאת או באיזה כפר מן המעמד עיר משך שלושים יום אחר ביאתם פטורים יהיו מתורת הפראגמטיקה אך אם יתעכבו יותר כבני העיר יחשבו כל עוד שלא יתנו להם רשות מע' ממוני הק"ק מדי שנה בשנה . ואם ילכו מן העיר ולא יתמחרו הוצר יותר משלושים יום וחוייבו ליטול רשות מחדש נ"ל :

האיסורים הנזכרים בפראגמטיקה הזאת יוכנו חוץ מן הכרית אשר דיים שמה י אמנם יחולו בכרית עצמו אפילו בבית הדירה אם יהיה שם כנופיא כגון בשבוע שהולכות לבקר היולדת או כיוצא בזה ובכלל האיסור יהיו כל איש ואיש מכני קהלנו יצו של מנטובה ומנטובאנו בן או בת מעשר שנים ומעלה : ומעי הו"כ יתנו כח ותעצמות למעי הו"ק להוסיף איסור על איסור אם יראה בעין שכלם שהשעה צריכה לכך וביאור שיהיה מעתה כאילו נגמר והוסכם בוכי כולו עד תום הזמן המוגבל לפראגמטיקה הזאת :

והיה זה שלום אור ליום שני . כ"ה לחדש סיון משנת התקנ"ב לבריאת עולם .

פגעי ישראל גדליה ככס'חי משה קוים סחמא ונל סוגר סק'ק

משפטי הנשים והותר הקורפ'טו של רוביר'צו סקאר'לטו וכמו כן נאסרו המלבושים הנקראים וולא'רה וסופ'רא-טור'וס מוויל'טו של משי אך מותרים יהיו מוויל'טו של צמר גפן ופיל'פא ובלבר' שלא יהיו מצבע סקאר'לטו או משני צבעים ומאלו הצבעונים הותרו בלבר' בקולאר'יני מוילא'ר'יני ונליטא . ואסורים הקאמ'אלי או גי'לי מצוויירים או מרוקמים היינו מיניא'טי או ריקאמ'אטי אשר יעלה שיוויס וותר מששים לטרים ורק הותרו אותם שיש להם כבר ובלבר' שנס המה לא יהיו מהצבעונים אשר נאסרו למעלה אך אסור לקחת מהם מחדש ואפילו ישנים . הרי הם בכל יראה ובל ימצא הנצות הנקראים פינאק'ר'ה וכן הקוקא'ר'י בכובעים ואסרו נ"כ הפוב'ירמאכנים הנקראים ברי'לי וכמו כן המאנ'צוני ורק הותרו לחצאין מ'יו מאנ'צ'י . כל מיני קרסים של כסף וזהב ואבנים טובות ככל מקום נאסרו חוץ מחלוק בלבר' . וכל כסף וזהב הרי הוא בכל יראה ובל ימצא בכל מיני בגדים :

סדר נשים

לא יעלה על לבושהו שמץ זהב וכסף וכן ריקום או ציור מאוה מין וצבע שיהיה והקרסים תוכלנה לשום מסתבר וכמו כן נאסרו כל מיני פיל'פא וויל'טו והותרו מהם המנעלים של יום הכפורים ותשעה באב . והמני'צא וכתרי הדידים והוויל'טינו על הרפק או על הצואר והקפ'טו והמנט'ליא והטבא'ר'יני והגורני'ציוני הותרו סכל מין חוץ מכסף וזהב ציור או ריקום . הגואר'ניציוני מבגד שלם הכל בכלל לא יעלה שיוויס יותר מסאה המשיש לטרים ~~היה~~ . הק'פ'י והקופ'וני לא יעלה שיוויס משבעים ושנים לטרים עם שבר מלאכת העשה ואסורים מכל וכל הפינא'ק'י בכל מקום וכן לא יעשו מן ויל'ו או מכל דבר שיעלה על הרעת וכמו כן נאסר על הראש כל מיני פרחים או שבולים פו'ר'י או ספי'ק'י מכל מיני פתכות ורק לענין הבגדים מי שיש לה כבר תתנהג כמשפט האנשים האמור למעלה . כל מיני פאל'טי ובוק'י'טי לפני החיק נאסרו . להלוטין ורק לכתולות הותר בר א' מפרחים הטונים או מעשה אומן כל עוד שבבית ישכנו רגליהן . ופושט הכלות יתבאר לפנינו : לא תצא אשה החוצה לא במורה שעות אור'לוני ולא באצט'ק'ו ובניגו'ר'יי משום מיני פתכות במקום הנראה לעין וכן לא תצא אשה ביום בכל מבואות חצרנו או הוצר לו בלא צינ'אלו אורך שיכסה את כל ראשה וכן לא תצא מבלי סינר שחור נתון על בגדיה אם לא שיהיה הבגד ממש כולו שחור וכשהולכות ללותר את הכלה בלילה לבית בעלה תוכלנה לילך מבלי הסיר שחור וכן המשרתות והיושבות בחנות ונשי בני הכפרים פטורות הנה . הבתולות יתירות מעשר שנים ופחותות מחמש עשרה די להן בסעיף קטן קל'פא בל'עו . לא תשאור בצווארן לא מין א' אבנים טובות או פנינים ושתייה יחד אסור לזונן אפי' לא טובות הנה . רק ענק א' מפנינים וס'ו בל'עו הותר ואם הוא משתי שורות לא יהיו יותר מארבעה שערות גרא'ני בין כולם . ואם מהקטנים הנקראים מינ'טי מותרת חבילה מרובה שורות אבל אסורות הקלאני מפנינים בין גדולים בין קטנים ומותרות מזהב ומאבנים הנקראים גראנא'טי ובלבר' שלא יהיה עומם מין אחר אף בלתי טובות . בראש נאסר כל מין תשיש פרחים או כפתורים מאבנים או פנינים מכל וכל . הצמדדים הותרו מזהב ופנינים או גראנא'טי עם המסגר פיר'טו וכמו כן הותרו להן קרסי החלוק והפוב'יר מהמנעלים מן ברי'לי . באצבעותיהן הותרו שתי כבועות חוץ מטבעת הקדושין . לא תמצאנה ברכים כנ"ל יותר מארבע נשים יחדיו החוצה . אמנם כשהולכות ללותר את הכלה או היולדת ויולדת להיות ארבע בלעדיה ורק בלילה בלוחת הכלה לבית בעלה אין קצבה :

דיני הכלה

הכלה משפט אחד יהיה לה עם שאר נשים אך בזאת נאות לה לשאת לפני חיקה בליל ליום השדוכין ובשבעת ימי הנשואין אגות פרחים רטובים או מעשה אומן . המשדוכת לחתן חיצון בהיות משדוכת בעיר הזאת כל עוד שבביתה ישכנו רגליה מותרת בכל אף אם יהיה שם כנופיא וכן הכלה חיצונית אררי בואה העירה יוס ראשון ויללו עמו : וכבואה לא יצאו לקראתה אלא במספר ארבעה בין אנשים ונשים חוץ מהמשרתים ולא ישחמשו במרכבת נאות ובכל דבר יתנהגו בהצנע לכת :